

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 131. (3293) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Magyarország elismerte Ramirez argentin tábornok ideiglenes kormányát

Ujabb partraszállásokra készülnek az angolszászok Franciaországban és Sziciliában. Szarandzsoglu török miniszterelnök fogadta a középkeleti brit tengeri erők főparancsnokát

Ankarából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Sarandzsoglu miniszterelnök hétfőn fogadta Cunningham tengernagyot, a középkeleti brit tengeri erők főparancsnokát.

Madridból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A legfőbb haditanács hétfőn a hadügyminiszter elnökletével összejött.

Buenos-Airesből jelentik: (MTI) A buenos-airesi magyar királyi ügyvivő az argentin külügyminiszteriumban jegyzéket nyújtott át, melyben közölte, hogy a magyar királyi kormány elismeri Ramirez tábornok ideiglenes kormányát. A tábornok a magyar kormány lépését köszönettel vette tudomásul, egyben hangsúlyozta azt az óhaját, hogy a két állam közötti barátságos viszony még szorosabbá váljék.

Franciaország az angolszász inváziós tervek középpontjában

Stockholmból jelentik: (B. T.) A svéd lapok tudósítói a szövetséges fővárosokban közölt legutóbbi jelentésekben megjegyzik, hogy a találgatások egész áradata indult meg a szövetségesek behatolhatóságát tamadóvállalkozásairól. A betört sorrendjében első helyen — jeleníti az Afrika Tidningen londoni tudósítója — Franciaország áll. A szövetségesek szakértői ugyanis megegyeznek abban, hogy a csatorna partvidéke inkább szolgálhat úgrészként, mint már távoles bármi

partvidék. De különben is Anglia változatlanul hadműveleti támaszpontja marad minden Nyugat-Európa ellen irányuló vállalkozásra.

A Sunday Express közlése szerint Pantelléria és Lampedusa megszállása után megkezdődtek a várható, mert olyan hadműveletek indulhatnak meg, amelyeknek végrehajtását eddig lehetetlennek tekintették. A lap szerint valószínű az is, hogy új támadó módszereket alkalmaznak.

Esetleg a szicíliai partraszállást is megkísérlik a szövetségesek

Zürichből jelentik: (B. T.) A Die Tat londoni tudósítója szerint az angol fővárosban hangoztatják, hogy bár aligha lehet számítani arra, hogy a Pantelléria elleni módszer alkalmazható Szicília vagy Szardínia ellen is, londoni katonai körök

mégis úgy vélik, hogy az összevont légerő nem lebecsülendő nagyobb és kevésbé könnyen megszállható célok ellen sem. Arra számítanak, hogy a légitámadások esetleg lehetővé teszik a partraszállást Sziciliában is.

Sok angolszász hajót elsüllyesztett a német légierő Pantellériánál

A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből: Madridi jelentés szerint az olasz part közelében tengeri csata tombol. Berlini illetékes helyen megvizsgálták a hír valódiságát és megállapították, hogy milyen alapon keletkezett. Pantelléria és Lampedusa körül ugyanis az angol hajóraj sok köteléke gyülekezett. Német szakértő vélemények szerint ez az összevonás jóval nagyobb, mint amennyire az ellenségnek a legelőrelátóbb számítással is szüksége lett volna a két sziget megszállásához. Eppen ezért a német légierő beavatkozott a küzdelembe. Heves légi-tengeri ütközet fejlődött ki. A német bombázók egymás után süllyesztették el és bombázták az angol légierővel védett hajókat és a szövetséges hatalmak további terveinek így gátat vetettek.

Berlinből jelentik: (B. T.) Az angol-

szászok légitámadása német birodalmi területek ellen, hosszabb szünet után pünkösdkor ismét megkezdődött. A német lapok megemlítik, hogy Nyugat- és Északnyugat-Németországban megfelelő intézkedéseket végeznek a lakosság biztonságbahelyezése érdekében. Sor kerül a légibombázásoknak túlságosan kitétt helységek lakosságának elköltöztetésére. Van nekik ugyanis helységek, amelyekben eddig mintegy 600 légiaradót rendeltek el, és amelyeket mintegy 100—180 tényleges légitámadás ért. A lapok felszólítják a légitámadásoktól nem érintett területek lakosságát, hogy részesítsék az odaköltöztetett embereket szíves fogadtatásban.

Osló. (MTI) A Német TI jelenti: Quisling miniszterelnök pünkösdkor a Börreymezeti parkban beszédet mondott mozgalmának jelentőségéről és célkitűzéseiről. Foglalkozott Európa jelenlegi helyzetével, majd felvetette a kérdést, hogyan néz ki ez a földrész, ha Németország és szövetségesei nem védekeznek kelet halálveszelmével szemben. A bolsevisták szétzúzták volna Skandináviát, mint a balti államokkal és Lengyelországgal is tették. A skandináv népek nem fekézhetnek meg a steppék hordáit és biztos pusztulás várná rájuk. Beszéde végén kifejezte

a tengelyhatalmak győzelmébe vetett biztos hitét

Ankara. (MTI) A Német TI jelenti: Egész Törökországban rendkívül nagy érdeklődéssel kísérik a köz társasági néppárt kongresszusának tanácskozásait. Politikai körökben különösen arra mutatnak rá, hogy Inönü elnök egész beszédét a derültetés jellemezte az ország jövője tekintetében, mind a belső felemelkedés, mind az ország külpolitikai helyzetének szilárdsága szempontjából. Azt is hangoztatják politikai körökben, hogy a beszéd külpolitikai része nem szorul semmiféle magyarázatra. Valamennyi lap szabad címben emelte ki azt a mondatot, hogy a világháború mai állásában a cél megőrizni az ország békéjét. A háborútól való távolmaradás óhajának ez a leghatározottabb megállapítása el kell némita azokat a híreszteléseket, amelyek a török álláspont megváltoztatásáról szöbakerültek.

Spanyolország halálos ellenfélnek tekinti a kommunizmust

Madrid. (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: „Ne felejtétek el soha, mit csinált nálunk a kommunizmus! Ezt követeli halottaink becsülete tőlünk és ezzel megövjük Spanyolországot a leghorribbabb szerencsétlenség megismétlődéséig.” Ezekkel a szavakkal kezdte előadását a madridi sajtógyűlés titkára, Francisco Cesares. „Mi spanyolok — mondotta Cesares — fajunk, vallásunk és nagytörténelmünk révén kibékihethetetlen ellenségei vagyunk a kom-

munizmusnak és mindaddig nem tehetjük le kezünkől a fegyvert, amíg a kommunizmus fennáll, mert addig nincsen számunkra béke.” A szónok ezután azokat az eszményeket ismertette, melyekben a kommunizmus kegyetlensége és gyávasága egyaránt kifejezésre jutott, majd ezekkel a szavakkal fejezte be előadását: Ezek ellen az orgyilkosok ellen küzdeni fogunk és számtalan spanyol kész arra, hogy mint egykor, ismét fegyvert ragadjon!

Sikeresen befejeződtek a Jangcse déli partja mentén a japán hadműveletek

Sanghaj. (MTI) A NTL. A japán arconalról érkezett jelentések szerint azok a japán hadműveletek, amelyek május 5-én kezdődtek a Jangcse déli partja mentén. Hunan és Hupeh tartományokban, június 9-én a japán csapatok előre elkészített állásokba való visszavonulásával sikeresen befejeződtek. E hadműveletek során a csungkingi csapatoknak összesen 23.000 embere pusztult el, azonkívül a japán csapatok kezére nagy zsákmány került. Csupán Icsang közelében 50 gőzöst zsákmányoltak. Ezeket a hajókat közben a Jangcse alsó folyásánál biztonságba helyezték. A japán hadvezetőség hadieselt alkalmazott, amikor idő előtt még május végén esapatai visszavonását jelentette. Az ellenséget ezzel meglepettette, úgyhogy az ellenség Izsichai, Tamentuli és más városok ellen támadást vezetett. miközben újabb súlyos veszteséget szenvedett.

rába érkezett a tifuszjárvány szakértőjeképp egy amerikai orvostábornok, aki tanácsaival és rendelkezéseivel áll a török egészségügyi szervezetek rendelkezésére. Ide érkezett egy híres német tudós is, aki a tifuszjárványnak egyik világhírű szakértője és felajánlotta szolgálatait a török kormánynak.

Ankara. (MTI) A Német TI jelenti: Törökországban fokozott erővel folyik a küzdelem az igen komoly veszéllyel fenyegető kiütéssel járó tifuszjárvány ellen. Legutóbb Anka-

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti. Mint a Kiel és Bréma elleni elcséges repülő-támadásról kiegészítően jelentik, a támadások nem okoztak hadigazdálkodási károkat. A támadó kötelékek rendkívül magasban repültek, de a német védelemnek így is sikerült már az Északi-tenger és a partvidék fölött szétszórni a kötelékeket. A két városra ledobott bombák nagyobb része a külterületekre esett és katonai kárt nem okozott.

Berlin. (MTI) Június 13-án reggel német vadászok harcerakényszerítettek egy angol bombázóköteléket, amely meg akarta támadni a Csatorna partjait. Három gépet lelőttek.

Közel kétezer fiút és leányt bérmált meg Nagyváradon Fiedler István és dr. Scheffler János

Hétfőn Bákéscsabán, kedden Gyulán bérmált a két püspök

Nagyvárad, június 15. Amint megfrtük, pünkösöd elsőnapján Fiedler István és dr. Scheffler János püspökök Nagyváradon osztották ki a bérmálás szentségét. A bérmálás színhelye a Székesegyház és az olaszi plébániatemplom volt. A Székesegyházban sorakoztak fel a bérmálandó leánykák, az olaszi templomban a fiúk. A város különböző plébániáiról közel kétezeren jelentkeztek a bérmálás szentségének felvételére.

Mindkét helyen ünnepi szentmise előzte meg a bérmálást, amelyet a két bérmáló püspök mondott. Mivel az idő kedvező volt, az ünnepi szentmise után a bérmálkozók a szabadba vonultak ki és itt ment végbe a bérmálás. A Székesegyház előtti téren körül állottak fel a fehérruhás leánykák. Amíg a bérmá-

lás tartott, a hívek, a bérmálkozók imádkoztak és énekeltek. Fél 1 órakor fejeződött be a bérmálás. Az olaszi templomból a bérmálkozók a Sal Ferenc utcai fasor közé vonultak ki és itt állottak fel. A bérmálkozónak itt is fél 1 órakor lett vége.

Délben a bérmáló püspökök közös ebéden vettek részt a szemináriumban, majd délután fél 5 órakor Békéscsabára utaztak el, ahol hétfőn osztották ki a bérmálás szentségét. Kedden Gyulán volt bérmálás. A két püspök ezután Nagyváradra tér vissza. Dr. Scheffler János néhány napig Nagyváradon marad, ahol különböző egyházkormányzati ügyeket beszél meg, majd szombaton a nagyváradai egyházmegye egyik végzett teológusát áldozópappá szenteli.

Megtalálták az eltűnt Gedeon László holttestét a Félixfürdőben

(Nagyvárad.) Május 26-án terjedt el a híre annak, hogy Gedeon László, a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara pénztárnoka nyomtalanul eltűnt a városból. Miután hivatalában nem jelentkezett, megindult a hivatalos vizsgálat. Ugyanakkor a rendőrség elrendelte körözését is.

Több, mint két hét telt el, közben a bizottság befejezte munkáját a pénztár felülvizsgálatánál, majd a vizsgálatnak ezt a részét lezárták.

Pünkösöd hétfőjén reggel fél kilenc órakor a nagyváradai rendőrség ügyeleti osztályának Urdi Imre Félixfürdői csendőrmester jelentette, hogy a község melletti erdőben egy már oszlásnak indult holttestet találak, amelyben felismerték a körözött Gedeon László pénztárost. A csendőrség megállapította, hogy Ge-

deon revolverrel fobelötte magát s az öngyilkosságát körülbelül május 28-án követte el.

A királyi ügyészség megadta a temetési engedélyt s az öngyilkos pénztárost tegnap délután Hájó községben eltemették.

Gedeon Lászlót végzetes tettének elkövetése előtt pontos és megbízható tisztviselőnek tartották, az utóbbi időben azonban teljesen megváltozott, egyesek szerint az alkohol rabja lett. Hírek terjedtek el arról is, hogy az öngyilkost egy nő kerítette hálójába, kivel Romániába akart a határon átszökni, közben azonban valami történhetett, mert pár kilométerre a határtól megvált az élettől.

Az éleut ember fiatal feleséget és egy 10 hónapos gyermeket hagyott hátra.

„Bele is szakadt volna a szívem, ha nyomorék maradt volna“

Súlyos testisértés vétségéért 8 napi fogházat kapott egy érselindi asszony

Nagyvárad, június 15. Popovits Sándorné érselindi asszony sógornője hirtelen meghalt. Az elhalt asszony három gyermeket hagyott hátra, akik természetesen éktelen sivalkodásba kezdtek a szerencsétlenség alkalmával. A baj, — amint mondani szokás — sohasem jár

egyedül. Mialatt Popovitsné a három árvát vigasztalta, saját kisleánya beleesett a vigyázatlanul földre helyezett leveles fazékba. A kisleány a baleset következtében súlyos égési sérüléseket szenvedett, úgy hogy kórházba kellett szállítani. Popovits Sándorné ellen ezek

után gondatlanságból okozott súlyos testisértés címen eljárást indítottak.

A nagyváradai törvényszék Várad-tanácsa kedden délelőtt tárgyalta az ügyet. Popovitsné a bíróság előtt beismerte, hogy a fazekat a nagy zürzavarban rossz helyre tette és a gyermekére ügyelni is elfelejtett. Járatlanságában a kórházi ápolás idejét sem igyekezett rövidíteni a vádlott, sőt még ő maga javította ki az elnök feltevését és kijelentette, hogy több mint harminc napig volt a gyermek ápolása alatt.

— Lehetett az ötven nap is, amíg a kórházban voltunk. — mondja Popovitsné — de hál Istennek kikezelték szépen az én gyermekemet Nyoma sem maradt rajta jóformán a balesetnek, ha nyomorék maradt volna, bele is szakadt volna a szívem.

Belga dollárhamisítók után nyomoz a nagyváradai rendőrség

Nagyvárad, június 15. Érdekes távirati megkeresés érkezett ma a nagyváradai rendőrséghez. A táviratban a belgiumi Antwerpen rendőrsége közli a nagyváradai rendőrséggel, hogy Antwerpenben nagyarányú dollárhamisítás nyomára jöttek. Az eddig kinyomozott adatok szerint a hamisítók munkája több

Mozik műsora:

APOLLÓ: Einémult harangok.
BELVÁROSI: Tokaji aszú.
CASINO: A miniszter barátja.
KORONA: Varieté.

Dr. Szolnok Jenő királyi ügyész a vádat fenntartotta, majd a bíróság kihirdette az ítéletet. A törvényszék Popovits Sándornét bűnösnek mondotta ki a gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétségében és ezért 8 napi fogház büntetésre ítélte, a büntetés végrehajtását azonban 3 esztendei próbaidőre felfüggesztette. Az elítélt asszony hálálkodva köszönte meg a bíróság jóindulatát s férjével és a szerencsésen felgyógyult gyermekkel együtt boldogan távozott a tárgyalóteremből.

Visszautasította a megyei kisgyűlés Nagyszalonta és Dancea Jakab egyezségét

Iparostanonciskolát állítanak fel Margittán

Nagyvárad, június 15. Bihar vármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt kisgyűlést tartott, amelyen dr. Czifra Kálmán főispán elnökölt.

A tárgysorozat előtt Oswald János vármegyei főjegyző felolvasta a határozati javaslatot a Kormányzó Ur 75-ik születésnapján, június 18-án tartandó diszközgyűlés előkészítésére vonatkozólag. Eszerint a diszközgyűlés jegyzőkönyvileg fogja megörökíteni a Kormányzó születésnapját és hódoló táviratban fogja üdvözölni a Főméltóságu Urat.

A kisgyűlés tárgysorozatán több mint száz kisebb-nagyobb jelentőségű ügy szerepelt. Kiemelkedő fontosságú ezek között a nagyszalontai malom ügye. A város malmát a román megszállás idejében megvásárolta Dancea Jakab akkori nagyváradai alpolgármester s a város ez erre vonatkozó rendelet alapján kárenyhítési perit indított Dancea Jakab ellen. A per még folyamatban van. Dancea Jakab azonban azt az ajánlatot tette Nagyszalonta megyei városnak, hogy kárenyhítés címén hajlandó azonnal kifizetni 30 ezer pengőt s megtéríti az eddig felmerült költségeket is, ha a város visszavonja a keresetet. Nagyszalonta képviselőtestülete legutóbb hozott határozatában elfogadta ezt az ajánlatot, de a kisgyűlés az alispáni előterjesztés alapján feloldotta a határozatot, azzal az indoklással, hogy Nagyszalonta megyei város képviselőtes-

tülete nem egyhangulag hozta döntését s ezért az semmiképpen se lehet megnyugtató a közvélemény számára. Továbbá, mondja az indokolás, vagyonfelügyeleti szempontból is helyesebb, ha ez a vitás ügy a bíróság előtt intéződik el.

Jelentős pontja volt még a kisgyűlés tárgysorozatának Vértes község határozata a Mosanta tó lecsapolására vonatkozólag, amelyre 1500 pengő államssegélyt kér a község. Továbbá Örvend község a villanyvilágítás bevezetését határozta el, ami a vállalkozó ajánlata szerint 30 ezer pengőbe fog kerülni. Ebből 20 ezer pengőt kölcsön utján, 10 ezer pengőt pedig államssegélyből óhajt előteremteni a község. Végül Margitta község iparostanonciskola felállítását határozta el. Mindezekhez a határozatokhoz hozzájárult a kisgyűlés.

Három név, három magyar híresség

Uty Anna,
Cselényi József,
Thegze-Geeber Miklós!

Főlöszleg többet mondani, nekik hárman, Váradon először, e hó

24-én Urnapján két előadás keretében lépnek személyesen a váradai közönség elé.

Diszközgyűlést tart a város a Kormányzó születésnapján

Nagyvárad, június 15. A város törvényhatósági bizottsága június 18-án, a kormányzó 75-ik születésnapján diszközgyűlést tart, amelyen Sulyok István nyugalmazott református püspök fogja méltatni a Főméltóságu Ur érdemeit.

BELVÁROSI

Tokaji aszú

Fedák Sári, Bordy, Bilicsy, Paloczky, Pethes.

KORONA Filmszínház.

Csak 3 napig!

VARIETÉ

A francia filmgyártás hatalmas alkotása. Főszerepben: Anna Bella, Jean Gabin, Fernand Gravey

Lampedusa szigete az ellenség szakadatlan támadásai következtében megszüntette az egyenlőtlen harcot

Bjelgorod és Belew területén visszaverték a németek a bolsevisták helyi jellegetű támadásait. Russel szigeteken felett a japán légierő 33 ellenséges gépet lőtt le

Vichy. (MTL.) A NTL. jelenti: A riomi legfelső törvényszék, amelyet 1940 szeptemberében állítottak fel abból a célból, hogy Franciaország vereségeért felelős személyeket elítéljék, megszüntették.

Sanghay. (MTL.) A NTL. jelenti: Vang Csing Vei, a nemzeti Kína elnöke kiséretével Mandzsukuóba érkezett.

Amszterdam. (MTL.) A NTL. jelenti: Az angol hírszolgálat szerint Nehru nővérét, az indiai tartományi kormány első női miniszterét minden feltétel nélkül elbocsátották a börtönből.

Genf. (MTL.): Cunningham, Levante újonnan kinevezett parancsnoka Kairóba érkezett.

Róma. (MTL.) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1114. közleménye: Lampedusa szigete az ellenség szakadatlan légi és tengeri bombázásával szemben kénytelen volt megszűntetni az egyenlőtlen harcot. A Szicíliai csatornában német repülőgépek megtámadták egy ellenséges hajókötélpontot és elsüllyesztettek egy 8.000 tonnás szállítóhajót és 13 partraszállító bárkát. Súlyosan megrongáltak három cirkálót és 14 kisebb hajót, valamint 6 kereskedelmi hajót. Légiharcok során 4 gépet lelőttek.

Róma. (MTL.) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 1115. közleménye: Ellenséges hajóközlekedés ellen intézett ismételt támadások során az olasz és német repülőgépek a szicíliai csatornában és a tuniszi partok mentén egy kereskedelmi hajót elsüllyesztettek, három megrongáltak. A tengely vadászai légiharcban öt gépet lelőttek. Négymotoros ellenséges gépek bombázták Messina környékét és Cataniát. Jelentékeny hárt okoztak. Két gépet lelőttek.

Lisszabon. (MTL.) A Stefani jelenti: Újabb angolszász megállapítások bizonyítják, hogy az angolok és amerikaiak egész földközi-tengeri és afrikai légierejüket latbavetették Pantelleria helyőrsége ellenállásának megtörésére. Az egyik amerikai hírszolgálat tudósítója azt írja, hogy Pantelleria ellenállását kizárólag a légierő bombázása törte meg és nem az angol hadihajók. 13 nap alatt 17 ezer tonna bombát dobtak le éjjelnappal. A támadásban résztvevő gépek nagy száma miatt a gépek sokszor kénytelenek voltak a sziget körül keringeni, míg rájuk került a sor, hogy bombáikat lehajthassák.

Berlin. (MTL.) Nehéz német harci gépek a vasárnapra virradó éjjel folytatták támadásaikat Pantelleria és Lampedusa szigetek térségében gyülekező ellenséges hajók ellen. Német repülőgépek eltaláltak két haditengerészeti járművet. A hajókon tüzek és robbanások keletkeztek. Egy kétezer tonnás szállítóhajót elsüllyesztettek. Egy másik hajó megrongálódott. Német vadászok két ellenséges gépet lelőttek. Két német gép nem tért vissza.

Berlin. (MTL.) A Führer főhadiszállásáról jelenti a Német TI: A véderő főparancsnoksága közli: A keleti arcvonalon Bjelgorod és Belew területén visszavertük az ellenség helyi jellegetű támadásait. Június 14-re virradó éjjel nehéz német repülőgépek messze a szovjet arcvonal mögött ipari berendezéseket bombáztak. Két repülőgépünk nem tért vissza. Német és olasz repülőgépek folytatták támadásaikat Pantelleria melletti hajógyűlékezők ellen. Egy közepes nagyságú szállítóhajót elsüllyesztettek, három hajót súlyosan megrongáltak. Angol és amerikai repülőgépek vasárnap a nyugati megszállt területek és az északnémet partvidék ellen

intézkert támadást, különösen Bréma és Kiel városok ellen. 46 gépet lelőttek. Valószínűleg még további ellenséges bombázókat is sikerült lelőni. Nehéz német harci gépek a hét főre virradó éjjel megtámadták Grimsby városát. Két gépünk nem tért vissza.

Berlin. (Interinf.) Az angolszászok vasárnap Németország, Nyugat-Európa és a Földközi-tenger feletti támadásaik során 55 repülőgépet veszítettek. Az olasz léghajítás eredményével együtt ez a szám még magasabb.

Tokió. (MTL.) A NTL. jelenti: Russel szigetek mellett június 12-én a japán légierő 33 ellenséges gépet lőtt le. Öt japán gép elveszett.

Csatai Csataj Lajos vezérezredes az új honvédelmi miniszter

Vitéz Nagy Vilmost saját kérelmére mentette fel a Kormányzó

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Budapesti Közlöny vasárnapi száma a következő legfelsőbb elhatározást illetve legfelsőbb kéziratokat közli:

A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére vitéz nagybacsoni Nagy Vilmos magyar királyi titkos tanácsos, szolgálaton kívüli viszonybeli vezérezredes magyar királyi honvédelmi miniszteri állásától saját kérelmére felmentem és csatai Csataj Lajos vezérezredesét egyidejű szolgálaton kívüli viszonyba helyezésem mellett magyar királyi honvédelmi miniszterré kineveztem.

A nevezettekhez intézett kézirataimat idezáróan.

Kelt Budapesten, 1943. június hó 12. napján

HORTHY s. k.

Kállay Miklós s. k.

Kedves vitéz Nagy vezérezredes!

Amidőn a magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Önt magyar királyi honvédelmi miniszteri állásától saját kérelmére felmentem, őszinte köszönettel emlékezem meg közel négy évtizedes katonai szolgálata alatt úgy a háborúban, mint békében példás odaadással kifejtett kitünő működéséről és miniszteri tisztben a magyar honvédelem ügyének lelkes iránításával szerzett kiváló érdemeiért ennek különös dicsérettel elismerésem látható jele gyanánt a Magyar Koronás Nagy Aranyéremet a hadiszalagon adományozom.

Kelt Budapesten 1943. június hó 12.

HORTHY s. k.

Kállay Miklós s. k.

Kedves Csataj vezérezredes!

A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Önt magyar királyi honvédelmi miniszterré kineveztem.

Kelt Budapesten, 1943. évi június hó 12. napján.

HORTHY s. k.

Kállay Miklós s. k.

Az új honvédelmi miniszter pályafutása

Csatai Csataj Lajos 1886. augusztus hó 1-én született Aradon. Evangélikus, nős. Katonai iskolái és a módlingi műszaki akadémia elvégzése után 1907. augusztus 18-án a somorjai volt cs. és kir. 14. tábori tüzérezredhez avatták hadnaggyá. 1914-ig a bécsi felsőbb tüzértanfolyamot végezte el. Az első világháború folyamán különböző gyalog- és tüzér-dandárparancsnokságoknál teljesített szolgálatot, mint vezérkari tiszt. Később a hadsereg-főparancsnokság hadművelési főosztályához osztották be, e minőségben kapta meg a harmadik osztályú Vaskorona-rendet, a haditjeljesítménnyel és kardokkal, továbbá a III. osztályú katonai Érdemkeresztet a haditjeljesítménnyel és kardokkal két ízben, valamint három ízben a Signum Laudis a kardokkal, a Lipót-Rend lovagkeresztjére is felterjesztették, ehelyett utólag kormányzói dicséret elismerésben részesült a hadiszalagon a kardokkal, szalagján a Lipót-Rend kitüntetésének kicsinyített másával.

1919-től 1921-ig Budapesten a hadiakadémia mint tanár működött. 1921-től 1926-ig a miskolci VII. honvéd tüzérezred parancsnoka lett. 1933-tól 1935-ig a légvédelmi iskola, 1935-től 1936-ig a tábori tüzérség lövésiskolájának parancsnoka, 1941-től 1942-ig pedig a pécsi IV. honvéd hadtest parancsnoka volt, s e minőségben 1942 május 1-től 1942. december 3-ig az

H I T E L

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

a júniusi száma tartalmából:

MÁRTONYI JÁNOS:

Új magyar közigazgatás felé

PUKANSZKY BÉLA:

Szászok a magyarság és a románság között

ALDOBOLYI NAGY MIKLÓS:

Magyarok a Kis-Szamos mellékén

Ifj. BOER ELEK:

Az arany és a kliring harca

MAGYAR FIGYELŐ:

Száznegyvenéves vers Erdély állapotáról — A németek Erdély gazdasági életében — Magyarország a Duna térségében — Vérbajmegbetegedések a Székelyföldön

SZEMLE:

SZABÉDI LÁSZLÓ: Vita a magyar jelképrendszer körül

Szerkesztik: Albrecht Dezső, Kéki Béla, Venczel József, Vita Sándor, Előfizetés egy évre 12 P. Egyes szám ára 1 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Mátyás király-tér 5.

I. Postacsekk: 72.809.

Megjelenik havonta.

orosz fronton teljesített harctéri szolgálatot 1943 február 1-én vezérezredessé lépett elő és a 3. honvédhadsereg parancsnokságát vette át.

Mint vezérkari tiszt a világháború után a tüzérség korszerű alkalmazásának problémájával foglalkozott és két e szakmába vágó kiváló uttoró munkát írt, amelyet külföldi szakkörök is nagy elismeréssel fogadtak.

Mint a tüzérség egyik legkiválóbb magyarországi szakembere elsősorban csapatkiképzési és tüzérvezetési kérdésekkel foglalkozott s ezen a téren kifejtett működésének előnyös hatása a mostani világháborúban, tüzérségünk kiválóan eredményes harctéri tevékenységében jutott kifejezésre. A mostani világháborúban 1942. tavasztól az egyik hadtestet vezényelte az orosz harctéren és Jány Gusztáv vezérezredes sebesülése miatt a 2. hadsereg parancsnoki tisztét látta el. Az orosz harctéren kifejtett kiváló működéséért és bátor magatartásáért a Magyar Érdemrend középkeresztjével és a Csillaggal, hadiszalagon a kardokkal tüntették ki.

Letette az esküt az új honvédelmi miniszter

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Úr Ófőméltósága kezébe szombaton déli 12 óra 25 perckor tette le a hivatali esküt Csataj Lajos szkv. vezérezredes, a m. kir. honvédelmi miniszter.

Az eskütétnél közreműködtek: dr. Kállay Miklós m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnök és báró Perényi Zsigmond belső titkos tanácsos, koronaőr, mint zászlósúr. Az eskümentát dr. Bárcziházi Bárczy István m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár olvasta fel.

Az eskütétel után Ófőméltósága Csataj Lajos szkv. vezérezredes, m. kir. honvédelmi minisztert kihallgatáson fogadta.

Pártoljuk a keresztény kereskedelmet

Érdekes választ közölt a Magyar Jogi Szemle dr. Patzkó Elemér lapunkban megjelent cikkére

Milyen feladatok várnak a megszállás alatt itt élt magyar jogászokra?

Nagyvárad, június 15. Dr. Angyal Pál és Nizsalovszky Endre szerkesztésében megjelent „Magyar Jogi Szemle” egyik legutóbbi számában jelent meg az alatti cikk a „Justitia mérlegén” cím alatt:

„A nagyváradai jogásznapnak, amelyről lapunk más helyén emlékeztünk meg, érdekes utóhangja volt. Vitéz Moldoványi István, a csoport elnöke a kezdet nehézségeire utalással, mint vérbeli sportférfiu, a gátfutáshoz hasonlította a jogászegyleti munkát és a csoportját kezdetben alacsonyabb akadályoknak ígérte nekivezetni, hogy bizonyos gyakorlat után annál biztosabban tudja a versenyt állani. Erre a megjegyzésre válaszolt a „Magyar Lapok” c. napilapban a nagyváradai jogászvilág egyik kiváló tagja, kiemelve annak szükségét, hogy a Jogászegylet „egyenlő mértékkel” értékelje azt a jogász munkát is, amit a magyar jogászok idegen uralom idején végeztek, amikor egy ellenségesen beállított államhatalomnak mesterségesen felmagasított akadályainak kellett magasrendű jogász munká végzése útján megküzdniük.

Nincs olyan magyar jogász, aki jól ismert példakkal a cikkíró úr által megvilágított jogász munka értékét lebecsülne, de méltán kérdezzük: vajjon hogyan lehetne a munkának az eredményét általában a Jogászegylet de különösen az erre elsősorban hivatott nagyváradai csoport életében az „egyenlő mérték” érvényesülése érdekében értesíteni. Azok a jogász küzdelmek, amelyekre a cikkíró út céloz, különösen a Ghibu-féle jogesetek, kétségkívül nem a fair play jegyében folytak le és így nem lehet csodálkozni, hogy az idegen uralom alatt élő magyar jogászok vajmi kevés értelmét látták a jogszabályok feletti olyan dogmatikus elmélkedéseknek, aminek a mi bírói gyakorlatunkat fejlesztik és aminőknek egy éppen igen kritikus pontra vonatkozó szép példáját mutatta Harsányi táblabíró úr kitűnő előadása. De ha a magyar jogászságnak lett volna is módja 22 év alatt jogászegyleti értelemben vett irodalmi tevékenységet kifejezni, az idegen jogtételre vonatkozó ezek a fejtegetések — még ha magyar nyelven jelentek volna is meg — nem a magyar, hanem a román jogot fejlesztették volna. Tökéletesen igaza volt tehát Moldoványi Istvánnak, amikor 22 éves elszakadásról beszélt és az újbóli egységbe forradást jelölte meg egyik legfontosabb feladatként.

Van azonban a kérdésnek egy másik oldala is. A cikkíró úr cikke végén maga is utalt arra, hogy azok, akik nem élték át az idegen uralom idejét, nem ismerhetik az akkori jogász feladatok nehézségeit. De miért ne ismerhetnék meg? Ha azok a magyar jogászok, akik egy-egy a magyarság szempontjából döntő fontosságú „nagy ügyben” szerepet játszottak, megírnák küzdelmeik történetét, magyar nyelvre lefordítva és megfelelő magyarázatokkal kísérvé kiadnák a fontosabb beadványaik szövegét, ezzel sok, történelmi becsű jogi em-

léket óvnának meg az enyészettől adódó alkalommal előnyösen felhasználható dokumentumokat szolgáltatnának és nem utolsó sorban szolgáltatnák azt az anyagot, amit az „egyenlő mértékkel” valóban meg is lehetne mérni. Csak a közelmúltban indult meg újult erővel a régi magyar jogi emlékek hozzáférhetővé tételének nagy munkája. Ezzel párhuzamosan bizonyára nemcsak a mi folyóiratunk, hanem a többi jogi folyóiratok és kiadványsorozatok is örö-

Szerdán kezdődik a zsirosztás

Nagyvárad thj. város polgármestere 3402/1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki: Tudomására hozom a város közönségének, valamint az érdekeltektől hűsziparosoknak, hogy a június hó II. felére esedékes zsirjegy szelvények beváltása a város egész területén f. hó 16-án kezdetét veszi.

A zsirjegyekre ez alkalommal szelvényenként 10—10 dkgr. sertészsír és ugyanannyi margarint szolgáltatnak ki a hatóságilag megállapított 3 P 80 filéres kilogrammkénti egységáron.

mest vállalnak a közelmúlt jogi emlékeinek megrögzítését. Különösen örömmel tűzne a napirendjére ilyen tárgyú előadást a Jogászegylet nagyváradai csoportja. A nehéz időben végzett értékes magyar jogász munkának ilyen módon való megrögzítése nemcsak összehasonlítható jogi szempontból lenne igen tanulságos, hanem azért is kívánatos lenne, mert egyszer már fel kell hagynunk a könnyen felejtés bizonyos vonatkozásban talán szép, de hasznosnak semmiképpen sem mondható magyar szokásával.

A fenti cikkhez még csak azt jegyezzük meg, hogy „Magyar Lapok” nagy feltűnést keltett cikkét dr. Patzkó Elemér ügyvéd, országgy. képviselő írta. A válaszban említett feladatok és teendők tekintetében bizonyára alkalmunk lesz még értékes hozzászólásokat és terveket olvasni.

Az ácsorgás és tolongás felesleges, mert mindenki zsiradagja biztosítva van. Június 16-ik napja után június I. felére szóló, vagy régebbi zsirjegyek be nem válthatók, mert ezeket a közlelmezési hivatal sem fogadja el elszámolásra a hűsziparosoktól.

A hűsziparosok a június hó I. felében beváltott zsirjegyekkel legkésőbb június hó 16-ig elszámolni tartoznak.

Nagyvárad, 1943. június 12.

Dr. Soós István s. k. polgármester.

Megállapították az iparhatósági biztosok díjazását

Az iparügyi miniszter körrendeletet intézett a törvényhatóságok vezetőihez az iparhatósági biztosokat megillető kárpótlási díjak újabb szabályozása ügyében. A rendelet szerinti teendők ellátására olyan egyént nem lehetne találni, aki ezt a tisztiséget díjtalanul ellátni hajlandó, az iparhatósági biztosoknak egy órát meghaladó elfoglaltságáért esetenként térítést kell megállapítani. A térítés összege Budapesten az elfoglaltság mértékéhez képest, esetenként 7—13 pengő, míg vidéken esetenként legfeljebb 5 pengő lehet. Az így kiszámított térítések összege vidéken, a 250-nél kisebb taglétszámú iparhatóságoknál egy év alatt nem haladhatja meg az 50 pengőt, a 250—500 taglétszámú iparhatóságoknál a 100 pengőt, az 500-nál nagyobb taglétszámú iparhatóságoknál pedig a 150 pengőt, míg az ezer vagy ennél nagyobb taglétszámú iparhatóságoknál legfeljebb 250 pengőt tehet ki évente. Budapesten a térítések összege a végzett munkához igazodik és egy év alatt nem haladhatja meg a 650 pengőt. Ahol az iparhatósági teendőket ezidőszámtal meg az iparhatóságok látják el, az ezeknél működő iparhatósági biztosokat is a fenti térítés illeti meg (Magy. Tud.)

ÜZENET*)

Nem papírra vetett betűkkel üzenünk nektek, vagy szavak szárnyán, melyek széthullanak, míg hozzátok érnek. Üzen a szív, üzen a vérnek. Üzen a szeretet, mely nagyra nőt ma, hogy álljuk keményen a belső frontot, hogy ott vagyunk, hol kell az ember, s ha nem is fogunk, fegyvert kardot, harcolunk a szeretettel...

Nem panaszkodunk az itthon frontján, nem kesergünk a lemondáson, nem sóvárgunk a múlt kalácsán, mert nem bírálókra van ma szükség, nem zúgolódó gyávaság, de harcosokra, kik bátran mennek, hű szolgálai a szeretetnek s ha adni kell — mindig adnak, ha küzdeni kell — küzdenek végig fizetői a nagy kamatnak...

Üzenünk nektek lelkünk melegével, hála szárnyán repül forró imádsága, imádság a kenyér, imádság az élet, imádság az anyák könnyes aggódása. Üzen az otthon, üzen a hála, üzen a családok békés szobája, üzen a kenyér, üzen az anyák forró imádság. Üzen a gyermek, a jövő nemzedéke, játszanak, tanulnak, nőnek, okosodnak, este Tirólatok mesélünk nekik, csak látnátok, szemek ahogyan fejragyognak!

Nem papírra vetett betűkkel üzenünk nektek, vagy szavak szárnyán, melyek széthullanak míg hozzátok érnek. Üzen a szív, üzen a vérnek. Üzen a szeretet, mely nagyra nőt ma, hogy ti megérintitek ott messze távol, hogy egyek vagyunk a küzdelemben, egyek veletek, összeforrvá, a győzelemig, a harci sorban.

SOLTÉSZ KALMANNE

* A Zöldkeresztes gyűjtés sikere után a fronton küzdő nagyváradai honvédeknek szól ez a vers.

Két szélhámos előfizetést gyűjt nemlétező lapra

Nagyvárad, június 15. Nemlétező lapra gyűjtene előfizetést. A nagyváradai rendőrkapitánysághoz megkeresés érkezett, hogy a Kereskedő és Közéletés mimű nemlétező lapra gyűjtene előfizetést az ország különböző részében. A lapra dr. Fehér és dr. Nagy álnevet használó két szélhámos gyűjti az előfizetéseket és 5—10 pengőket vesznek fel. A rendőrség kéri a közönséget, ha itt is jelentkeznének a szélhámosok, adják át a legközelebbi rendőrnek.

Tizhónapos kereskedelmi tanfolyam nyílik Budapesten

Tizhónapos kereskedelmi tanfolyamat nyílt Budapesten a Baross Szövetség oly ifjak és leányok számára, akik valamely oknál fogva hosszabb ideig tartó tanulmányokat nem folytathatnak. Hallgatók felvehető a polgári iskolának, vagy a gimnáziumnak legalább négy osztályát végzett, 17-ik életévüket betöltött keresztény ifjak és leányok, de résztvehetnek középiskolában érettségizett, vagy tanítóképzőintézetet végzett fiúk és leányok is. Tantárgyak: kereskedelmi és jogi alapismeretek, magyar kereskedelmi levelezés, könyvvitel, kereskedelmi és politikai számtan, gyorsírás, gépirás. Az előadások f. évi szeptember 9-én kezdődnek és délután 3-tól 7-ig lesznek. Beíratási díj 40 pengő. Tandíj 300 pengő, mely havi 30 pengő részletekben is fizethető. A beíratkozáskor benyújtandó a születési anyakönyvi kivonat és az iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány.

Beíratkozni hétköznaponként d. e. 11-től 2-ig és délután fél 5-től fél 7-ig. VIII., Vas utca 9. sz. alatt lehet. Vidéki hallgatók beíratkozhatnak a szóban levő két okmányok és 40 pengő beíratkozási díjnak postán való beküldésével.

„Nagyváradai honvédek kivétel nélkül igen derekasan viselkednek“

Nagyváradai honvédek üzennek a frontról. Vitéz Kálmán Imre vezérőrnagy köszönete az olvasnivalót küldő nagyváradiaknak

Nagyvárad, június 15. Legutóbbi számunkban is közöltünk tábori postát. Egyik nagy érdeklődést kiváltott cikkünkben dr. Jávor Egon tábori lelkész számolt be egy tizenöt éves kis orosz megkereszteltetéséről. A másik cikkben nagyváradai honvédek üzeneteit közvettítettük. Hála Istennek, az otthon és a front kapcsolata egyre szorosabb lesz. Honvédeink ott kint nagy élvezzel olvassák lapjainkat és egyre többen üzennek a messzi orosz földről.

Vitéz Kálmán Imre vezérőrnagy egy ízben már köszöntötte a Köröspart lakóit. Most szerkesztőségünkhez intézett megleghangú tábori lapot, amelynek pontos szövege a következő:

„Tekintetes Szerkesztőség! A „Magyar Lapok“ 1943. május 18-i számában megjelent cikkért fogadja a Tekintetes Szerkesztőség hálás köszönetemet. Már is akadtak derék nagyváradiak, akik itt a messze idegenben is velünk éreznek és olvasnivalót küldenek honvédeknek. Fogadják ezek a reánk gondoló polgártársaink mindnyájunk meleg köszönetét. Nagyváradai honvédek kivétel nélkül igen becsületesen és derekasan viselkednek, büszke lehet rájuk Nagyvárad és valóban megérdemlik, hogy mindenki szeretettel gondoljon rájuk. Kérem, hogy az olvasnivalót küldők közülük pontos címüket, mert szeretetüket és figyelmüket külön-külön is meg akarjuk köszönni. A tekintetes Szerkesztőségnek valamennyi tagját szívélyesen üdvözlő vitéz Kálmán Imre vezérőrnagy.“

Eddig a tábori lap szövege. Számunkra további biztatás, hogy a szeretet kapcsát tovább építjük és erősítjük. Ezt tüztük magunk elé hivatásnak, amikor az induló vonatokat búcsúztattuk. Ez a legkevesebb, megtehettük. Őszinte és igaz tisztelettel, szeretettel köszöntjük vitéz Kálmán Imre vezérőrnagy urat, aki a váradai honvédeknek nemcsak parancsnoka, hanem szerető édesatyja. Mi tudjuk, hogy ez a titka és záloga a becsület és derekas magatartásnak. A jó Isten áldja meg érte.

„Orömmel vesszük tudomásul, hogy nem hiába vagyunk itt“

A másik kedves frontról érkezett tábori levelet húszan írták alá. Olvasóink még jól emlékeznek arra a beszámolóra, amit Marjalaky Tibor zászlós, munkatársunk írt a front első élményeiről. Hogy milyen hatással volt nem csak az otthoniakra, hanem a kintlevőkre is, a husz nagyváradai honvéd — mind közsímtartó nagyváradiak — levele is bizonyítja, amint következik:

„A „Magyar Lapok“ mélyentisztelt Szerkesztőségének. Meseze orosz földön olvastuk a cikkét, amelyet Marjalaky zászlós úr írt meg és küldött le haza, városunkba. Igazán nagy volt az öröm, amikor olvastuk a lapban a szép beszámolót. Egyébként ez volt az első magyar újság, amely kiérkezésünk után hozzám megérkezett. Az első meleg üdvözlés szeretett hazánkból. Marjalaky zászlós úr cikke olyan mély benyomást gyakorolt mindnyájunkra, hogy kedves emlékek eltették a lapnak ezt a számát. Már csak azért is, hogy amíg mi itt meseze orosz földön örködünk szeretett hazánk és minden magyar testvérünk nyugalma és biztonsága felett, ilyen kedves emlékek is virrasszanak és töltik el gondolatainkat. Mi teljes szívvel vesszük tudomásul, hogy nem hiába vagyunk itt, mert odahaza is szeretet-

tel gondolnak reánk és nem feledkeznek meg rólunk.

Arra kérjük még a mélyentisztelt Szerkesztőséget, hogy üzenetünknek helyet adni szíveskedjék a lap hasábjain: Üdvözlésünket küldjük mindenkinek és arra kérjük szereteteiket, hogy gyakrabban és bővebben írjanak. Mi hála Istennek jól vagyunk. Már csak azért is írjanak sokat, mert a posta érkezése ünnepnap itt számunkra. Kádár Antal bajtársunk mindnyájunk nevében arra kéri a Szerkesztőséget, hogy eszközöljön ki számunkra egy nemzeti zászlót. Azt akarjuk, hogy az hirdesse itt messze orosz földön a magyar győzniakarát és kitartást a szebb jövő érdekében. Minden áldozatra készek vagyunk ezért. Ha kell, életünket és véruinket is odaadjuk. Hazafias üdvözléssel: Pap Ernő droguista Szent János utca 4, Kádár Antal kereskedő Mikszáth Kálmán utca 43, Fábrián István Bölcsöde utca 8, Palmer Vilmos örveztető, szabómester Szaniszló utca 50, Takács Tibor Dankó Pista utca 72, Fülöp Károly rádiókereskedő Rákóczi utca 31, Biró Imre Hattyu utca 32, Bartha Sándor örveztető Taksony fejedelem utca 13, Papp Ferenc Galamb utca 2, Meleg Ferenc Árpád vezér utca 106, Ridszyk Ferenc Szent János utca 28, Buzás Zoltán Szent Anna utca 43.

Száz évvel ezelőtt kezdték meg az első magyar vasut építését

30 kilométeres „szédületes“ sebességgel robogott az első vonat. Félúton már vizet vett a „kávédaráló“

Az 1846. tavaszán megindult magyar vasuti közlekedés alapjait néhány évvel előbb, pontosan 1943-ban kezdték lerakni. A kor szellem a gyors, olcsó és biztos közlekedés terén 21 év alatt tudta legyőzni nálunk a gőzvasut iránti ellenszenvet és bizalmatlanságot, amely minden országban, minden népnél megnyilvánult az új találmánnyal szemben. Angliában 1825-ben voltak a liverpool-manchesteri vasutvonalon az első kísérletezé-

sek, illetve ebben az évben indult meg a rendszeres forgalom a brit szigetnek ezen a legelső vasutvonalán.

Nálunk hosszas előkészületek után indult meg a rendszeres vasuti közlekedés. Ez a pest-váci 33 kilométer hosszúságú vonal volt, amelynek tulajdonosa az első magyar vasutársaság, a Magyar Központi Vasut volt. Ez a vonal 1846. tavaszán nyílt meg a használat számára.

Belgiumban készültek az első magyar mozdonyok

Az első magyar gőzvasut négy mozdonyval kezdte meg működését. A gépeket a belgumi Seraingben levő J. Cockerill-gyár készítette. A mai ember szemében tura, kezdetleges, játékszerűek haló gépezetek voltak ezek. Az akkori szokásnak megfelelően névvel voltak ellátva, amely élénken ragyogó sárgaréz táblán volt olvasható a mozdony két oldalán. Az első négy mozdony neve Pest, Pannónia, Buda és Pozsony volt. A szállítás után a mozdonyok annyira megtetszték a vasutársaságnak, üzemképességük olyan minden várakozáson felüli volt, hogy azonnal újabb mozdonyokat, ezuttal nyolc darabot rendeltek a belga gépgyárból. A nyolc mozdony még 1845-ben meg is érkezett az országba.

Az alacsonytestű, iromba kürtőjű,

rövid kis mozdonyok a megnyitáskor hét kocsival 50 és néhány perc alatt tették meg az utat Pest és Vác között. A vonat első ízben 1846. július 23-án járt ezen a 33 kilométeres pályán, utasainak száma 350 volt. Közben egyszer meg is állt, még pedig Dunakeszin, ahol a mozdony vizet, tüzelőanyagot és fát vételezett. Az ut Pest-től Dunakeszig 25 percig tartott, onnan Vácig 24 percig.

Hatvan utas is elért egy kocsiában

Az első magyar gőzmozdonyokon a mozdonyvezető- és fűtőállást rudakból készített korlát vette körül. A személyzet itt szabadon állott, tehát semmi sem védte az időjárás mostoha támadásával szemben. Később a korlát mögé

A magyar kabaré hőskora
elevenedik meg

Medgyasszay Vilma

junius 19-i Schansonestjén

a Református Kulturpalotában

Jegyek elővételben kaphatók: Nemzeti könyvkereskedés Rákóczi-út 11. Tel.: 14-25.
Pallas könyvkereskedés Rákóczi-út 4. Tel.: 32-54.
Klein László papírkereskedés Kossuth-u. 1. Tel.: 25-40.

Szombat este
7
órai kezdettel

Ambró Sándor Szaniszló utca 41. Kocsis Béla Isaszeg utca 22. Papp Ferenc örveztető Szent Anna utca 38. Ducsai Ferenc tizedes Huszár utca 13. Jován Sándor Gyár utca 60. Hant Kálmán Csáky István utca 80 ez.

Eddig az üzenetek. Kedves olvasóink! Arra kérjük benneteket, hogy a lapokon és leveleken kívül az újság hasábjain is üzenjétek. Főképpen pedig sok olvasnivalót küldjétek ki. Mindenki tud egy tábori postaszámot. Ha valaki ilyet nem tud, akkor küldje a Z. 333 postaszámra. Innen központilag osztják szét a küldeményeket. Kiolvasott újságját, képe-lapját senki se dobja el, hanem ragasszon reá egy tábori postaszámot és küldje el. Bizony, nagy örömet fog okozni vele honvédeknek.

Imakönyveket is kérnek a honvédek. Ezeket Benedek Dezső százados, Z. 683 tp. számra kell elküldeni.

Mindenek végén a szerkesztőség nagyon meleg köszönetét küldi az összes nagyváradai honvédeknek. A jó Isten áldását kérjük minden munkájukra, fáradságukra és áldozatukra. A viszontlátásra.

védelemül vaslemez erősítettek fel. A szerkocsi is egészen alacsony volt.

Az első magyar gőzvasut megnyitására a Budapesti Híradó 1846. július 23-iki számában közölt tudósítást. A cikk szerint az első vasutnál nagytengeles forgóalvász személykocsikat járatnak. Egy-egy kocsiiban 38—64 utas fért el. Az I—II. osztályu kocsinak 12, a III. osztályuaknak 10,5 tonna volt az önsúlyuk.

Az első személyvonatoknál egy-egy mozdonyra 42 tonna legmagasabb súlyterhelés jutott. Ezzel a teherrel a vonatok 39,5 kilométeres óránkénti sebességet tudtak elérni, ami helyenként 60—70 kilométerre is fokozódott, tehát egészen szép teljesítményre voltak képesek.

Magyar gépgyár is hozzájárul a munkához

A második mozdonyszállítmány 8 gépét Vác, Nógrád, Esztergom, Komárom, Borsod, Hont, Nyitra és Heves névre keresztelték. Ezek a mozdonyok bizonyos tekintetben eltértek az első szállítasuaktól: nagyobbak lettek, hosszabbak, tengelytávolságuk is növekedett, de kisebb lett a fűtőfelület, a kazánról pedig elhagyták az ugynevezett gőzdómot és helyette az állókazán felső részét képezték ki falgömbalakúra, gőzgyűjtésnek, biztosító szeleppel. Mindegyik mozdony, az akkori szokásnak megfelelően, többszínűre volt festve: a füstszekrény és a kémény fekete, a kazán, a hengerek, a kezelőállás zöld, a keret barna, a kerekpárok pedig pirosak.

A belgumi származású mozdonyok mintájára csakhamar Magyarországon is készítettek vasuti mozdonyokat. A Nagy-testvérek tulajdonában levő vas-és gépgyár már néhány év múlva tergalomba bocsátott egy Derü névre keresztelt gőzmozdonyt, amely nagyjában megegyezett a belga mozdonyokkal lélepités, berendezés, üzemelő és külső szak tekintetében. Legfeljebb kisebb volt a Derü-terjedelme, mint a belga gyár első szállítasu négy gőzmozdonya.

Az Actio Catolica 101. sz. filmkritikája

„Dr BJÖRN“. Magasabb lelki szempontok nélkül, csupán a természetes etika alapján, de jó szándékkal és határozottan mutatja be a magzatelható szomorú következményeit.

„CSÓKPARÁDE“. Jól rendezett, de gyenge meséjű filmrevü, mely a válásból rendez léha „parádét“.

„ELTITKOLT SZERELEM“. Az első-gényedet szép fiatal leány harca a megélhetéért mohó férfiak és irigynők között, sok felesleges meztelenség-gel és a válás sajnálatos motívumával.

„ERÉNYCSÓSZ“. Csak nevetetésre pályázó német burleszk, léha erkölcs-csel és válási komédiával.

Kik adakoztak a Zöldkereszt vasárnapi gyűjtésén?

(Folytatás). Dr. Piskolti Györgyné Szabó 30, Erdélyi Dezsóné Okány 30, Fábián Lajosné Margitta 20, dr. Koroknay Sándorné Biharkeresztes 20, dr. Fibik Istvánné Derecske 15, dr. Szakáll Imréné Erőhályfalva 10, dr. Wranoch Elekné Berettyóújfalui 10, Braumann Mórné Eleds 10, Gergely Simonné Nagyléta 10, Gőnczy Sándorné Derecske 10, Griszháber Istvánné Berettyóújfalui 10, Tokayer Bernátné Derecske 10, Adamis Géza Komádi 10, dr. Kerekes Ferencné Biharnagybajom 5, Szojka Zoltán 5, Albu Imre 2, Kun Adolf 5, Szantován Péter 5, Villám lakatos és lemezárnygár 10, Uránia nyomda 5, Zimonyi Nándor 2, Várdi Malom és Ipartelepek 200, Raskó Ferenc 3, Kaldizsár Fülöp 5, Disz Sándor 3, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 50, Premontrei Rendház 20, Auróra Vegyipari r. t. 10, Mezey János 15, Patrubby Miklós 5, Mókó Kálmán 10, Isomit Weisz Gyula 10, Benedek László 2, Dreher Haggenmacher Sörgyár 600, Argyelán Péter 2, Esta Sun 10, dr. Sály László 5, Nagyváradi Városi Vasút személyzete 200, Konecz Mária 10, özv. Bereczky Gyuláné 3, Balog Béla 3, Szegő Antal 2, Gutfried G. 2, Keitner Lajos 5, dr. Stolcz Gyula 20, Latin Szerartású Káptalan Jóságfelügyelőség 20, Klein Hermann 3, Széll Ferenc 5, Tandor Lajos 3, Rottenberg Izsó 5, Székely Imre 1, Kahan Ödön 3, Biharvármegye Allatorvosai tikkét m. 50, Cs. Botskor László 10, Dékán L. István 10, Dr. Márki Iván 10, Vadas József 10, dr. Kiss Elek 10, dr. Bencz Gyuláné 10, Kovács Kálmán 3, Sebestyén Sándor 3, Kellner Györgyné 3, dr. Cziffra Kálmán 20, Major György 10, dr. Thury Kálmán 6, dr. Gyöngyössi István 10, dr. Hlatky Endre 5, dr. Borbély Miklós 10, dr. Egerer Kálmán 3, La Roche Faipari r. t. 60, Ferdényi Kálmán 10, Nagyváradi Takarékpénztár 50, dr. Berkes József 10, Mafa Épületfakér. r. t. 30, dr. Chis Jenő 10, Lipcsei István 10, dr. Benedek Ferenc 10, N. N. 5, N. N. 10, N. N. 5, N. N. 4, Standard Ipari Váll. 10, Eterna Ludus Cipőgyár 20, Favorit Cipőgyár 38, Lakomcsik Lajos 20, Krause László 20, Textilana Krámer 20, Fried-

mann Mayer 20, Leitner Márton és Fiai 20, Lichtmann László 20, Körösparti Divatház 10, Rippner József 5, Szabó Ernő 10, Ernyőipar 5, Zauderer Dániel 10, Nagy és Tatár 5, Major Gyula 10, Hevesi Női Konfekció 10, Schwaib Lázár 10, Grünfeld Herman 10, Spitzer Testvérek 10, Erdélyi Posztókeresk. 5, Celluloid Kefegyár r. t. 20, Sebők Béla 10, Czillér Imre 20, Ninon Drogéria 10, Witrael Vilmos 10, Selber Jenő 10, Royal uri divat 5, Witrael Gábor 10, Weber Tibor Gusztáv 10, Kormos Testvérek 30, Korbusz Ferenc 10, Fekete László 40, Várakozó L. István vasker. 10, Pénzes Lajos 10, Jámor János 10, Mineralia Nemes Endre 20, Ullmann József 20, Mikó Margit 10, Jancsó Árpád 5, Hornyánszky és Redl 20, Pálffy Jenő 70, Róna Andor 20, Herskó József 5, Iván Textilnagykeresk. váll. 5, Katz Testvérek 10, Szalon Chic 10, Fekete Imre 20, Jancsár Mihály 10, Nagy János 5, Rollinger Jenő 20, Adlázil és Kimpál 5, Fleisz Károly 48, Sommer Károly 6, Szűcs Józsefné 3, Papp Jánosné 10, Turul Szövődé 20, Csáki Imre Debrecen 20, Grünfeld Dezsóné 5, Karajos Sándor 5, Hottya Károlyné 5, Szabados Ernő 5, Henning Károly 5, Róna Béla 10, Merkur Testékker. 3, Schön Hermann 5, Halmos Testvérek 5, Vida Imréné Kovács E. 5, Bornemissza István 5, Dienes Barnabás 5, Schlésinger Albert és neje 5, Steiner Uridivat 5, Vadas 5, Jakab Imre 4, László Kálmán 3, Dvorszák Lajosné 5, Automobila 10, Ginzery Kálmán 5, Altmann Sándorné 5, Szilágyi Ilona 5, Löw József 5, Wittenberg Sándor 5,

Kiterjesztették a tandíj és intézeti ellátási díjak kedvezményeit a hadiárva és hadigymoltak újabb csoportjaira is

Mikor és mennyi kedvezményt élvezhetnek a hadiárva és hadigymolt tanulók?

A Budapesti Közlöny június 12-i számában fontos rendelet jelent meg, amely az állami iskolák és intézetek tandíj, illetve ellátási díjainak kedvezményeit a hadiárva és hadigymolt tanulók újabb csoportjaira terjeszti ki. A rendelet főbb intézkedései a következők:

Az a tandíjmentesség és mellékdíjmentesség, amely a középiskolában (gimnáziumban, mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi középiskolában, liceumban) és a középfokú iskolában (polgári iskolában) legalább általános jó tanulmányi eredményt elért hadiárva és hadigymoltakat az 1933. VII. t. c. 28. §-ának (2) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján megilleti, a középfokú iskolában általános elégséges tanulmányi eredményt elért hadigymolt gyermekeire is kiterjesztetik.

A hadiárva magántanulókat, továbbá az I. vagy II. járadékosztályú hadirokkantak hadigymolt magántanuló gyermekeit középiskolában legalább általános jó tanulmányi eredmény esetében, középfokú iskolában pedig legalább általános elégséges tanulmányi eredmény esetében ugyanolyan díjmentességben kell részesíteni, mint amilyent az említett iskolában a hadiárva, illetőleg hadigymolt nyilvános tanulók élveznek.

A tanulóthonokban a férőhelyek számának 50%-át a középiskolába, a középfokú és szakiskolába továbbá a tanonciskolába járó hadiárva tanulók és az I. vagy II. járadékosztályú hadirokkantak hadigymolt gyermekei részére kell fenntartani. A fenntartott férőhelyek számának megállapításában minden megkezdett huzó férőhely után egy helyet kell számítani.

Junius 1 szerda

Szigligeti Színházban

Junius 16 szerda

Nagy megnyitó diszelőadás

Holnap június 16-an, szerdán este 7 órakor.

TIP - TOP 1943

Helyárak: Nagypáholy 24.—, páholy 16.—, zsöllye 4.50.—, körszék 3.50.—, támlásszék 2.50.—, erkély I., II. sor 2.50.—, zártszék 2.—, állóhely 1.— pengő.

Jegyvétel: a színház pénztáránál, d. e. 10—1-ig és d. u. 4—6-ig.

Tekintettel az óriási érdeklődésre átánlatos a jegyekről előre gondoskodni.

Székely Posztóáruház 5, Bleyer Adolf 2, Szabó József 2, Weisz Sándorné 3, Gloria Paplanúzet 1, Bartus Cipőbolt 3, Kék Csillag 1, Bányay Lajosné 1, Herskovits 2, Csendőrszázalaj adománya 148.61, Vonatosztály adománya 34.15, Waislovits Emil 20, dr. Szauberné 8, özv. Druisner Györgyné 30, Standard Iparvállalat 10.

Az (1)—(2) bekezdésben foglalt kedvezmények tekintetében azokat a hadiárva, illetőleg hadigymolt tanulókat illeti elsőleg, akik erre való ráutaltságukat hatóságai vagyontalansági bizonyítvánnyal igazolják.

A hadiárva tanuló, továbbá az I. vagy II. járadékosztályú hadirokkantak hadigymolt gyermeke ezt a minőségét a hadigymoltok igazolványnak egy évnél nem régebb keletű másolatával köteles igazolni.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket az 1933. VII. t. c., valamint a 11.200/1939. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1939. évf., 284. szám) hatálya alá tartozó hadiárva és hadigymoltakra egyaránt alkalmazni kell. Annak megállapításában, hogy a 11.200/1939. M. E. számú rendelet hatálya alá tartozó személyek közül a jelen rendelet szempontjából kit kell hadiárvának, hadigymoltnak vagy hadirokkantnak tekinteni, a 4.970/1942. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1942. évf., 194. szám) rendelkezései az irányadók.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba és azt az 1943/44. iskolai évtől kezdve kell alkalmazni.

Fehér rózsában van a legtöbb C-vitamin

Hatvanszor értékeesebb a kertek fehér királynője, mint a citrom

A bolgár rózsakertek központjában, Kazanlik városában, külön intézet foglalkozik a jóságú virágokkal és gyógynövényekkel. Az utóbbi időben különösen az egyes növények vitamintartalmát igyekeztek megállapítani. A kísérletek érdekes eredményre vezettek. Kitént ugyanis, hogy a bolgár csipkebogyóban tízszer több C-vitamin van, mint például a citromban, vagy a narancsban. Hamarosan csipkebogyókkal lett tele hát minden kert Bulgáriában, hiszen a termés már a külföldet is érdekelni kezdte. Közben valaki tovább kísérletezett és meglepő jelentéssel lépett a kazanliki intézet igazgatósága elé: A bolgár fehér rózsák termése négyszer olyan vitamindús, mint a csipkebogyó! Egyszerre keresett virág lett a fehér rózsák. Miután alig van olajtartalma, egyre kevesebbet törődtek vele, hiszen amíg a piros rózsák kilójáért 7 levát, addig a fehér rózsáért bokrok termést hoznak. (TEK)

csak 3.50 levát kaptak a kertészek, úgy hogy sok helyen már ki is irtották. Most szinte máról-holnapra megváltozott a helyzet, mert a vitaminban olyan gazdag fehér rózsák termésének kilójáért máris 50 levát fizetnek. A földművelésügyi minisztériumban külön bizottság szervezte meg a fehér rózsák ültetését, bár így is 3—4 év beletelik, míg az ujonnan ültetett

Szolgáltatós gyógyszertárak:

II. CSOPORT:

ARANYASAS gyógyszertár, Szt László tér 6. (M. Kain E.) 25-74.

FEHÉR KERESZT gyógyszertár, Rákóczi-u. 2. (Pakala Gy.) 14-46.

szent László gyógyszertár, Szent István-tér 1. (K. Hegedüs I.) 19-29.

MEGVÁLTÓ gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 55. (Németh L.) 32-01.

A gyógyszertárak éjjeli szolgálatát szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

Nem tekinthető ügynöknek az akviráló banktisztviselő, a pénzbeszedő és az osztály-sorsjegy főárusító

A kereskedelmi miniszter az ügynöki kérdés egyes vitás pontjainak rendezése során újabb elvi határozatokat hozott. E határozatok a következők: 1. Az egyszerű pénzbeszedés, ha nem kapcsolatos valamely ügynöki munkával, nem minősül ügynöki munkának. Ehhez képest azok, akik kizárólag pénzbeszedéssel foglalkoznak és nem végeznek olyan munkát, amelyet ügynöki munkának kell tekinteni, nem minősíthetők ügynököknek és a pénzbeszedéshez nincs szükségük ügynöki arképes könyvre. Ezzel szemben azokat, akik a pénzbeszedés mellett, vagy anélkül ügynöki természetű munkát is végeznek, ügynököknek kell tekinteni és arképes igazolókönyvvel kell ellátni. 2. Az osztálysorsjegyek árusítása sem a főárusítók, sem az elárusítók részéről nem tekinthető ügynöki munkának, mert az osztálysorsjegyeket a fő- és alárusítók nem a közönséget felkereső ügynökök beiktatásával, hanem közvetlenül árusítják. 3. A pénzügyi tisztviselőjéért azért, mert a pénzügyi ügyviteléből folyóan valamely megbízás átvételével, vagy lebonyolításával kapcsolatban alkalmilag az ügyfeleket fel kell keresnie és velük tárgyalásokat kell folytatnia, nem lehet üzleterezőnek minősíteni. Ezzel szemben azt az alkalmazottat, akinek az a feladata, hogy valamely pénzintézetnek ügyfeleket az ügyfelektől megbízásokat szerezzen és aki ennek folytán rendszeres ügynöki munkát végez, ügynöknek kell tekinteni. (Magy. Tnd.)

Szent László napján fel kell lobogózni a házakat

Nagyvárad thj. város polgármestere 2014—1943. szám alatt a következő felhívást adta ki:

A magyar nemzet június 27-én ünnepli Szent László nagy és dicső királyunk emlékét. Nagyvárad, Szent László városa mindig hálával és szeretettel gondol nagy királyára, akinek a város alapítását, fejlődését és történelmi hírnevét köszönheti.

Nagy nemzeti multunknak és hagyományainknak tartozunk azokkal, hogy ezt a napot méltó módon megünnepeljük.

Felhívom ezért a város közönségét, hogy Szent László királyunk emlékeztetése ezen a napon házaikat reggel 8 órától este 8 óráig lobogózza fel.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
Telefon: 12—27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40.
félévre 19.20, egy óra 8.20 pengő.
Postalakárképzéstartási csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem adunk vissza.

„...Ugy énekelt, mint az Ursten dalos pacsirtája, úgy mint a mezők felett kiragyogó napfény, úgy ahogy csak igazán nagy, istenáldotta művészeknek adott meg, hogy boldogítsák dalukkal az emberiséget...” — írja a pesti sajtó Medgyaszay Vilma sanzon-estjéről szóló kritikájában. Ez az egészen kivételes tehetségszerű művésznő, mint ismertettük, június 19-én (szombat este) 7 órai kezdettel tartja meg egyetlen sanzon-estjét a Református Kulturpalota színház-terében. Az est iránt máris olyan nagy érdeklődés nyilvánult meg, hogy — a jelek szerint — a jegyek elővételben fognak el. Még ma biztosítsa helyét Ön is, mert ilyen élményben aligha lesz része a közeljövőben. Jegyek kaphatók: Nemzeti könyvkereskedés, Rákóczi-u. 11. Pallas könyvkereskedés, Rákóczi-u. 4. és Klein L. papírkereskedés Kossuth-u. 1.

Érdekes adatokat találtak a körmendi levéltárban. A Magyar Tudósító jelenti: Dr. Iványi Béla ny. egyetemi tanár, a körmendi levéltárban igen érdekes kutatásokat végzett, amelyek eredményeit most tette közzé. Az érdekes oklevélgyűjteményben adatokat lehet találni az 1547. évben Körmenden tartott országgyűlésről, Nádasdy Tamás és Erdődi Péter főkapitányválasztásáról. Megtalálták V. Ferdinánd egyik proklamációjának régi magyar nyomtatott példányát, a bécsi békének és a Zsitva-toroki békének egy-egy példányát és sok egyéb nevezetes oklevelet.

Ujból szabályozták a táviratok házközbesítési idejét. A Magyar Tudósító jelenti: A postavezérgazgatóság a korábban kiadott rendeletek hatályon kívül helyezésével kiterjesztette a táviratok kézbesítésének idejét. Az új rendelkezés szerint március 16—május 15-ig 21 és 7 óra között, augusztus 1—szeptember 31-ig 20 és 7 óra között, október 1-től a következő év március 15-ig 19 és 7 óra között szünetel a táviratok házközbesítése, úgyhogy az utolsó kézbesítőtáviratok az előbb jelzett időszakokban 20, 21, 20 és 19 órakor indulnak a hivatalokból. Az expresszküldemények kézbesítési ideje a táviratokéhoz igazodik.

Elvesztett egy négyezer pengős váltó. Szombathely és Debrecen között elvesztett egy kiállított négyezer pengős váltó, amelyet dr. Vásárhelyi Béla írt alá. A rendőrség figyelmezteti a bankokat és magánosokat, ha ilyen aláírással ellátott váltót akarnak benyújtani, adják át az illetőt a rendőrségnek.

A páncélos-járművek és a védőfegyverek versengése hatalmas iramban tart a nagy háború kulisszái mögött. Alig van olyan hét, hogy ne olvassunk egy újabb típusú harckocsinak, vagy egy újrendszerű elhárító fegyvernek a harctereken való megjelenését. Erről a — kivülálló számú — láthatatlan küzdelemről közöl kimerítő hosszú cikket a Magyar Katonajás legújabb száma, amely ezenkívül még számos, gazdag képanyaggal illusztrált cikkben és riportban számol be napjaink történelmi eseményeiről. A tízenkét oldalas Magyar Katonajás legújabb száma színes képes melléklettel kapható mindenütt; ára 10 fillér.

Varrógép, kerékpár javítások!

JAKAB műszerésznel

KOSSUTH-U. 4.

TELEFON: 23-30.

Az Ipartestület faipari szakosztálya értesíti azon tagokat, akik enyvutalványokat még nem vették át, hogy folyó hó 18-án délig vegyék át, mert az át nem vett utalványokat megsemmisítjük. Elnökség.

TIP-TOP 1943

A Szigliheti Színházban

16-án, szerdán este 7 órakor

Nagy megnyitó díszelőadás

17-én, csütörtökön este 7 órakor

18-án, pénteken este 7 órakor

19-én szombaton CSAK DÉLUTÁN

1/2 4 órakor teljes esti műsorral,

20-án vasárnap két előadás. o. u.

4 órakor és este 7 órakor.

21-én hétfőn este 7 órakor.

Jegyelővétel a Színház pénztáránál

délelőtt 10—1-ig és délután 4—6-ig.

Iparosok figyelmébe. Előadás az egységes állami pótdáról és az iparosok könyvvezetési kötelezettségéről. Az Ipartestület színházának nagytermében folyó hó 18-án délután 6 órai kezdettel a legújabb adórendeletéről, az egységes állami pótdáról, továbbá az iparosok könyvvezetési kötelezettségéről dr. Cserny Béla, a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara titkára előadást tart. Az általános érdekű és az iparosokat közelről érintő előadásra felhívjuk tagjaink figyelmét s kérjük, hogy saját érdekében minél nagyobb számban jelenjenek meg ezen az előadáson. Az Ipartestület Elnöksége.

ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATOK A REFORMÁTUS LEÁNYGIMNÁZIUMBAN. Nagyvárad, június 15. Kedden reggel kezdődtek az érettségi vizsgálatok a református leánygimnáziumban. Az érettségi vizsgálatok elnöke dr. Péterffy László Dóczy-intézeti igazgató-helyettes. A vizsgálatokon megjelent a kormány képviselőjében Papp Szász Tamás címzetes jogakadémiai igazgató, a református egyház képviselőjében pedig Csernák Béla esperes.

Kodolányi János megrázó erejű társadalmi drámája.

Földindulás

Főszerepben: Páger és Eszényi Olga.

Szerdától az APOLLO-ban.

Kedden utoljára: **Elnemult harangok**

Másfélszázados jubileumát ünnepelte a székelykeresztúri Orbán Balázs gimnázium. A Magyar Tudósító jelenti: A székelykeresztúri unitárius báró Orbán Balázs gimnázium most ünnepelte fennállásának 150. évfordulóját. Az ünnepségre az ország egész területéről összesereglettek az intézet volt növendékei. Az ünnepségen résztvett Józán Miklós unitárius püspök is.

Az Ipartestület faipari szakosztálya a hadbavonult iparosok hozzátartozóinak felsegélyezésére Mezey Mihály utca 4. szám alatti, saját helyiségében hozza színpadra Bónyi Adorján egyik legkedvesebb vígjátékát „A kis senki”-t. Széles Gábor rendezése alatt a próbák serényen folynak nagyszerű műkedvelőinkkel és már előre jósolhatjuk, hogy a közönség remekül pergő előadásban gyönyörködhet. — Elnökség.

A paksi ipartestület örökre fogadott egy iparos hadiárját. A Magyar Tudósító jelenti: A Paks és Vidéke Általános Ipartestület közgyűlése elhatározta, hogy örökbefogad egy iparos hadiárját. A költségeket a tagsági díjak felemelésével fedezik.

A vese, a húgyútak és a prosztata megbetegedéseinek kezelésében reggel éhgyomorral egy pohárnyi természetes „Ferenc József” keserűvíz gyakran nagyfontosságú szolgálatot tesz azért, hogy igen könnyű, lágy székürülést biztosít és az egész anyagcserét előmozdítja. Kérdezze meg orvosát!

MERTZ LÁSZLÓNÉ HALÁLA. Mint résztvevővel értesülünk, Mertz Lászlóné, szül. Leitner Anna életének 42-ik évében hirtelen elhunyt. Gyászolja férje, Mertz László ny. bankigazgató, a pályaudvar parancsnokságnál szolgálatot teljesítő főhadnagy, 3 gyermeke és szülei: Leitner Ferenc és neje, a „Kék Macska” étterem volt tulajdonosa. Temetése f. hó 17-én, délután 5 órakor lesz a Rulikovszky-temető kápolnájában.

Pályázati hirdetmény

A kassai m. kir. állami Apollón- és Védőnépképző Intézetben folyó év szeptember hónapban kezdődő 3 éves zöldkeresztves védőnépképző tanfolyam teljes, feltéretlen és ingyenes helyeire folyó év július 15-ig lehet pályázni.

A végzett védőnépképző az 1900—1941. B. M. stb. rendeletek alapján a tanítónékkal azonos fizetési osztályba sorolt nyugdíj-jogosult állami tisztviselők, akik az ONCSA megbízásából végzett munkájukért külön díjazásban is részesülnek.

Részletes felvilágosítást ad az Intézet vezetősége: Kassa, Semmelweis-u. 3.

SZÍNHÁZ

Rövidesen hozzánk érkezik Münchhausen báró film-e

Berlinből jelentik: Nemsokára Budapestre is bemutatásra kerül a legújabb német színes film: Münchhausen báró kalandjai, amely már hosszú hetek óta gyönyörködteti a berlini közönséget. Hans Albers és Ilse Werner a főszereplői ennek a különlegesen szép kiállítású, Agfa-Color eljárásal készült mesejátéknak; amely többek között bemutatja, hogyan utazik Münchhausen báró a holdra, ahol egy nap alatt virágzik és érik a eseresznye, hogyan szökteti meg a török szultán legszebb háromhölgyét és miképpen nyergeli meg az ágyúgolyót. Nemesak a gyerekek, de a felnőttek is élvezettel nézik, hogyan elevenednek meg a színes film képeit a legkihívatóbb kalandok és önfeláldozások a nagyotmondó báró minden egyes hőstettének.

A város egy heti népmozgalmá

SZÜLETÉSEK:

Kovács Gyula géplakatos mester leánya Éva, G. Sarkadi Sándor cipészsegéd fia László, Benczik Imre napszámos fia Sándor, Tarr Ferenc cipészsegéd fia Ferenc, Schwartz József gyári munkás leánya Edit, Szoszalai Mihály kertész fia Gyula Molnár Mihály kőművessegéd leánya Irén, Kalmár Zsigmond lakatossegéd leánya Magdolna, Horváth Sándor cipészsegéd leánya Olga, Béresi Kálmán m. kir. tüzerőrmester fia Kálmán, Vincze Béla hentes és mészáros leánya Erzsébet, György Dénes ref. lelkész leánya Emese, Jakab Ferenc kórházi altiszt fia Zoltán, Mocskó György uradalmi gulyás fia Miklós, Darézi Sándor irodaségédtsit fia Imre, Tomis István asztalossegéd leánya Mária, Nadányi Kornél szabósegéd leánya Valéria, Borsos Dezső villamos kalauz fia Dezső, Balog József géplakatossegéd fia László, Borsos Sándor földműves fia Sándor, Borsos Sándor földműves leánya Erzsébet, Pelle Zsigmond napszámos leánya Jolán, Szücs Károly kovácssegéd leánya Erzsébet, Elidész Lajos faesztergályossegéd fia Lajos.

HÁZASSÁGOK:

Mézei Pál MÁV fékező és Vig Mária, Badar Béla m. kir. távirtda munkás és Csizmadia Mária, Fekete Gyula áll. tanoncisk. tanár és Arany Zsuzsanna, Koszta József karmester és Nagy Irén, Cservák János butorfényező és mázolósegéd és Hegyi Rozália, Tamás János cipőfelsőrészkeztető segéd és Huvé Mária, Pap Sándor földbirtokos és Gödény Gabriella, Mitra Páskál kf. napszámos és Nemes Ilona, Kázmír Sándor és Balaskó Ilona, Pollák Joel borbélysegéd és Reinhart Szeréna, Nagy József városi végrehajtó becsüs és Glatz Ibolya, Pospischill Kálmán órásségéd és Boros Piroška, Csarnai László asztalosmester és Sprenger Judit, Lungán Mózes műbutorasztalossegéd és Paptamás Ilona, Szántó Sándor m. kir. postaaltiszt és Boros Ida, Lázár György cipészsegéd és Forá Mária.

HALÁLOZÁSOK:

Kovács Jolán 33 éves, Havasi Veronika 6 éves, Bacher Gyula 63 éves, id. Pogány János 79 éves, Juhász Lőrincné Lukács Ilona 60 éves, özv. Lőrinczi Lajosné Szabó Julianna 65 éves, Lovas Sándor 55 éves, Gyuriczka Antal 68 éves, Sarkadi József 37 éves, Ferke Gyula 13 éves, özv. Szilágyi Józsefné Bende Mária 62 éves, Ditter Sámuel 79 éves, Kovács Jánosné Bertalan Ágnes 47 éves, Háló Miklósné Vesza Piroška 38 éves, Szilágyi Flóriánné Igna Mária 32 éves, Stefanika György 60 éves, dr. Edelmann Menyhért 80 éves, Fazekas Róza 4 hónapos, Novák László 7 éves, Román Erzsébet 53 éves, Szalai Mária 11 napos, Muszka Gábor 74 éves, Ferencz József 43 éves.

Hirdessen a Magyar Lapokban

SPORT

Győzött a NAC a Vasas ellen

NAC—Vasas 2:0 (1:0)

Góllövők: Kovács II, Sárvári

Kékesi játékvezető sipjelére így álltak fel a csapatok:

NAC: Vécsei, Papp, Ónody, Szegedi, Perényi, Deményi, Kovács II., Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III.

Vasas: Angyal, Aradi, Gálacs, Szentandrás, Nagy II., Szomolányi, Németh, Tóth II., Jenőfi, Nagy I., Junász.

A NAC kezd, azonnal támadásba is lendül és Barna hatalmas bombát küld alig fölé, 20 méterről. A 2. percben Perényit dancsolják, a szabadot Bodola küldi mellé. A 4. percben szép Deményi—Bodola összjátékból Perényi lö nagyot. Angyal alig tudja kiűtni.

A vizes, sikos pályán jobban urálja a labdát a NAC, így a Vasas csak a 6. percben tud feljönni, de Németh elől kiszalad a labda.

Többet támad a NAC és a 18. percben eredményes is. Szegedi—Bodola—Barna—Kovács II. a labda utja, a gyönyörű akcióból Kopek a 16-os sarkáról hatalmas félmagas lövéssel a bal alsó sarokba bombáz. Angyal tehetetlen volt a szép lövéssel szemben. 1:0.

A 20. percben ellentámadásba megy a Vasas, Jenőfi átjátéssa magát a NAC védelmén és 10 lépésről tisztán állva, a Vécsei kezébe lö.

Sokat csuszálnak a játékosok, de a NAC jobban bírja a nehéz talajt. A Vasas igen sok esetben dancsai, vagy kézzel segít magán szorongatott helyzetében, ebben is élen jár Szentandrás. A 24. percben Tóth III.-at akasztja a jobb fedezet szabálytalanul. Matyi szabadrugását Szegedi fölé fejele.

Kékesi játékvezető erősen kézbe tartja a nagyiramu játékot. A Vasas sokat tiltakozik.

Tovább támad a NAC és a 30. percben Bodola 20 méteres bombáját csak sarokra tudja tolni Angyal.

A 42. percben ismét dancsol Szentandrás és emiatt már a közönség is zúg. — igen jogosan. A 44. percben Jenőfi rosszul szökteti Némethet és oda a nagy helyzet, majd mezőnyjátékkal ér véget az I. félidő.

Második félidő

A II. félidőt is NAC támadások vezetik be. És a 7. percben már eredményt is hoz a fölény. Nagy I. Bodolát dancsolja, Dudus a 20 méteres szabadot olyan erővel vágja kapura, hogy az kipattan Angyal kezéből és a jól érkező Sárváriak már csak be kell helyezni. 2:0.

Ettől kezdve fokozatosan visszacsúsznak a vendégesapat. Látszik az együttesen, hogy nem bírják a nehéz talajt. A NAC erejéből viszont még mindig futja a szébbnél-szebb támadásokra. Remek hosszú, lapos labdákkal operál a zöldfehér csapat, ezzel szemben a Vasas már csak csapkod.

A 17. percben remek Tóth III.—Barna összjátékból Kovács II. a 16-on kapja a labdát, de tuikemé-

nyen szerelik és Kopeket ki kell vinni egy ki ápolás végett.

Feltűnik Bodola munkabírása, támadásban, védelemben egyaránt résztvesz és fáradhatatlanul küzd minden labdáért.

A 21. percben Sárvári — Bodola labdájából Tóth III. átível a bal-szélre, Kovács II. jól megy rá, szépen is fejel, már-már gölt lát a közönség, de Angyal az utolsó pillanatban tisztáz.

A Vasas már a közönség haragját is kiváltja a sok kézzel való lebdakasztás miatt, így a végefelé teljesen feladta a mérkőzést és szinte alárendelt szerepet játszik. Az eredmény azonban már nem változik a játék végéig.

Szögletarány 6:4 (4:2) a NAC javára.

NB. I. eredmények

Ferencváros — Ujpest 2:2.
Elektromos — Ujvidék 4:0.
Kolozsvár — Törekvés 2:0.
Csepel — Kispest 3:1.
Szolnok — Gamma 0:0.
DiMÁVAG — Szeged 3:1.
Haladás — SalBTC 4:2.

Fenti eredmények alapján a 29. forduló után a bajnoki táblázat így fest:

1. Csepel	20	3	6	88:51	43
2. NAC	19	3	7	84:48	41
3. Gamma	12	11	6	66:48	35
4. Ferencváros	14	6	9	82:50	34
5. SalBTC	13	8	8	75:64	34
6. Szolnok	13	5	11	71:53	31
7. Vasas	13	6	10	59:48	31
8. Ujpest	12	7	10	75:67	31
9. Ujvidék	10	6	13	51:61	26
10. DiMÁVAG	9	8	12	53:73	26
11. Elektromos	10	5	14	62:52	25
12. Kispest	10	5	14	55:63	25
3. Kolozsvár	10	4	15	58:69	24
14. Haladás	8	7	14	59:90	23
15. Törekvés	6	6	17	38:79	18
16. Szeged	7	3	18	53:111	17

Vereséget szenvedett a Kisok döntőben a Váradi Kereskedelmi

A KISOK labdarugó bajnokság döntőjében a budapesti Szent István Kereskedelmi csapata a Nagyvárad Kereskedelmi csapatával játszott. A budapesti kereskedelmisták 2:0 (2:0) arányban győztek az Üllői-uti pályán. Tihamery játékvezetése mellett, 500 néző előtt. Michnay Géza igazgató üdvözlése után kezdődött a játék s a Szent István nagy fölényt harcol ki. A 11. percben Halász átadását Burghardt védhetetlenül lövi a felsősarokba. A 25. percben ismét Burghardt volt eredményes. Szünet után kiegyensúlyozottabb a játék, de az eredmény nem változik. A Szent István Kereskedelmi ezzel a győzelmével ismét megnyerte a KISOK bajnokságot.

Most elent meg:

Dr. Eröss Alfréd
összeállításában:

Egyház és élet

erdélyi katolikus évkönyv.

Ara: 6 P.

Beszerezhető a Magyar Lapok kiadóhivatalánál.

APRÓHIRDETÉSEK

Allást nyec

Kifutót vagy napszámot azonnalra felveszek. Nogáll-u. 4. üzlet. 218

Könyvelésben és gépírásban jártas öskeresztény tisztviselőt azonnalra felveszünk. Ajánlatokat fizetés megjelölésével Áruelesztő Társaság, Kalocsa címre kérjük beküldeni. 220

Bor- és gyümölcsesztergályozás vezetésében teljesen jártas fiatalember állást változtatna. Kapusy Géza, Barót, 492. 221

Allást keres

Szobainas, éves bizonyítvánnyal ajánlkozok uri házhoz. Címe: újságáros bódé, pénzügyi palota. 197

Adás-vétel

Uj cserépkályhák készítését, cserépkályhák atrakását, szabadalmazott fűtőszervekkel, készíti Bessenyei István kályhás, Huzár-utca 23. Telefon 29—89

Eladó 61 katasztrális hold föld 2 tagban és 7 katasztrális hold belsőséggel 4 szobás lakással, minden gazdasági épülettel Esztár községben. Dr. Suhajda György ügyvéd, Nagyvárad, Ritóok Zs. u. 24. 192

48-as Hohner akkordeon eladó. Cím: kiadóban. 219

Uj gyapju női fürdőruha és 70 literes bádogtartály eladó. Szvetter kötés, javítás, bontott szvetter, harisnya átkötése Bodáné kézimunkaüzletében. Kossuth-u. 18. szám. 217

Ingatlan

Eladó 1 szobás, fürdőszobás magánház, beköltözhető, 25 ezer pengő. Másik 2x2 szobás fürdőszobás, 4x1 szobás mellékhelyiségekkel, egyik 2 szobás beköltözhető. Másik üzletház vendéglő és fűszerüzlettel, 2 szobás fürdőszobás lakással, beköltözhető. Több telkek és szőlők. Tatayné, Szigligeti-u. 12. szám. 215

Hülönél

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évj gyakorlattal vállalja, Varga, Danko Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Paragázzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás Szigligeti-u. 7. Telefon 14—21. 664

KIADÓTULAJDONOS.

SEBENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

76- és felelősségvesztő: Dr. Paál Árpád
Tulajdonos: Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda

Készült a Szent László-nyomda r. t. körítorgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.